ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΥ

Η ΕΝΟΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Ἡ γλῶσσα εἶναι θεῖον δώρημα πρὸς μόνον τὸν ἄνθρωπον, ἀποτελεῖ δὲ τὴν δευτέραν ὄψιν τῆς σκέψεως. Ἡ σκέψις εἶναι ὁ ἐνδιάθετος λόγος, ἡ δὲ γλῶσσα ὁ προφορικὸς λόγος. Σκέψις καὶ γλῶσσα ἀλληλοπροσδιορίζονται. Πρὶν ἐκφρασθῇ διὰ λόγου ἡ σκέψις εἶναι ἄμορφος, ἀσχημάτιστος, ἀκαθόριστος, νεφελώδης· εἶναι πρώτη ὕλη λόγου. Καθορισμὸν μὲ ἀκριβὲς περιεχόμενον καὶ ὅρια σαφῆ παίρνει ἡ σκέψις μόνον διὰ τῆς ἐκφράσεως μὲ τὰς λέξεις, τὸν λόγον, τὴν γλῶσσαν.

Ἡ γλῶσσα δὲν εἶναι σὰν ἕνα ἀντικείμενον, κάτι τὸ ἀπηρτισμένον μὲ καθορισμένα ὅρια. Εἶναι ἁπλῶς μία δυναμικότης ἐκφραστικῆς ἐνεργείας, δηλαδὴ διατυπώσεως διὰ λέξεων τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου, τῆς σκέψεως, καὶ ἡ δυναμικότης αὐτὴ δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ ὕψιστος βαθμὸς ἀναπτύξεως τοῦ λόγου ἀνήκει εἰς τὰ ἐκλεκτότερα τέκνα τοῦ λαοῦ, τοὺς χαρισματικούς, τοὺς προικισμένους ποιητὰς καὶ στοχαστάς. Διὰ νὰ μετατρέψῃ τὰς εἰς τὴν σκέψιν του αἰωρουμένας ἐννοίας εἰς λέξεις ὁ προικισμένος στοχαστὴς καταβάλλει μεγάλην προσπάθειαν, λέγει ὁ Paul Valery, συστρέφεται, ἱδρώνει καὶ ἀγωνιᾷ ὅπως ἡ Πυθία, ὅταν προσπαθεῖ νὰ μετατρέψῃ τὰ σήματα τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς χρησμὸν πρὸς τὸν μαντευόμενον. Ὁ ἁπλοῦς λαὸς ἔχει τὴν τάσιν τῆς ἀναζητήσεως εὐκολιῶν παραβαίνων τοὺς κανόνας τῆς ὀρθῆς ἐκφράσεως μὲ ἀποτέλεσμα παραμορφώσεις καὶ ἰδιωματισμούς· π.χ. π ε ι ν ά ο υ ἀντὶ πεινῶ, λ έ ο υ ἀντὶ λέγω, ἀ ς τ ο υ ς ἀντὶ ἄφησέ τους, δ ὲ φ ε λ ά ε ι ἀντὶ δὲν ὠφελεῖ, τ ὸ ν ἐ γ έ λ α σ ε ἀντὶ τὸν ἐξηπάτησε, ο ἱ γυναῖκες ἀντὶ αἱ γυναῖκες κλπ. Ἡ τάσις αὐτὴ τῆς προχειρότητος ἢ ἀτασθαλίας τοῦ λόγου εἶναι ἡ δημιουργὸς τῶν ἀποκλινόντων ἀπὸ τὴν κανονικὴν γλῶσσαν τύπων, τὸ ἄθροισμα τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ ἕνα ἰδιαίτερον ὕφος, τὸ προφορικόν. Τοιαῦτα σύνολα ἀποκλινόντων γλωσσικῶν τύπων ἀναπτύσσονται εἰς ὅλας τὰς γλώσσας τοῦ κόσμου, οἱ δὲ ζήσαντες εἰς ξένας χώρας γνωρίζουν καλὰ τὸ γλωσσικὸν αὐτὸ σύμπτωμα. Ἂς σημειωθῇ ὅτι οἱ ἀποκλίνοντες αὐτοὶ τύποι, οἱ ἄλλοτε περιωρισμένης χρήσεως, ἄλλοτε εὐρυτέρας, ἄλλοτε ζοῦν ἐπὶ ὡρισμένον μικρὸν διάστημα χρόνου, ἄλλοτε ἐπὶ μακρότερον. Οἱ περισσότεροι τύποι δὲν γίνονται ἀποδεκτοὶ ὑπὸ τῆς κοινότητος καὶ ἀποβάλλονται. Οἱ παλαιοὶ λεξικογράφοι μᾶς ἔχουν διασώσει ἀπειρίαν τοιούτων λέξεων, ἰδίως ὁ Ἡσύχιος, ὁ ὁποῖος ἐπισημαίνει ἐνίοτε καὶ τὴν τοπικήν των προέλευσιν (Λάκωνες, Κύπριοι, Θεσσαλοὶ κλπ.). Δὲν εἶναι ὅμως σπάνιον φαινόμενον, ὡρισμένοι τύποι αὐτῆς τῆς μορφῆς, ἰδιωματικοί, δημώδεις, νὰ ἐπιζήσουν εἴτε μόνον εἰς τὴν λαϊκὴν ἔκφρασιν εἴτε καὶ εἰς τὴν γραπτήν.

Δεδομένου ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα παρέμεινε παγκόσμιος καὶ διεθνὴς ἐπὶ 1000 ἔτη καὶ ἐλαλήθη καὶ ἐγράφη ὑπὸ λαῶν παντοδαπῶν, Ἀσίας, Αἰγύπτου καὶ Δύσεως, κατὰ πολὺ πολυπληθεστέρων τοῦ Ἑλλαδικοῦ, αἱ μεταβολαὶ τῆς γλώσσης ὑπῆρξαν ἐκτεταμέναι καὶ ἐπραγματοποιήθησαν πολλάκις κατὰ τὴν αἰσθητικὴν τοῦ λόγου ξένων λαῶν καὶ ὄχι τῶν Ἑλλήνων. Αἱ προκύψασαι ἀλλαγαὶ γλωσσικῶν τύπων, ἄλλαι μὲν ἐπὶ μέρους ἐγένοντο δεκταὶ εἰς τὸν ἕλληνα λόγον, ἄλλαι ὑπέστησαν προσαρμογὴν καὶ ἄλλαι ἀπεβλήθησαν, μερικαὶ δὲ διεσώθησαν μόνον εἰς τὸν λαϊκὸν λόγον.

Κατωτέρω παραθέτομεν πίνακα τοιούτων λέξεων, αἱ ὁποῖαι δεικνύουν ὅτι

καὶ οἱ κανονικοὶ τύποι καὶ οἱ δημοτικίζοντες (φυγόκεντροι), εἰς κάθε ἐποχὴν δημιουργούμενοι, εἶναι ἐκφάνσεις μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γλώσσης, τῆς Ἑλληνικῆς, ἥτις ὁμιλεῖται καὶ γράφεται συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἀπὸ τῆς γραμμικῆς γραφῆς τοῦ 1500 π.Χ. μέχρι σήμερον. Καὶ φυσικὰ τὸ ὕφος τοῦ συνόλου τῶν ἀποκλίσεων, τὸ καὶ δημῶδες λεγόμενον δὲν ἀποτελεῖ ἄλλην δευτέραν γλῶσσαν, εἶναι μόνον ἄλλο ὕφος της παραλλήλως μὲ τὸ ποιητικόν, τὸ λόγιον, τὸ ἐκκλησιαστικὸν κλπ., ἀφοῦ ὅλοι χρησιμοποιοῦμεν καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο.

Α΄. ΛΕΞΕΙΣ

ἁρμάρια, τά, «ἑρμάρια ὀφείλουσι λέγεσθαι» (Ἐτυμ. Μ.).
λυθρῖνι, τό, ἀντὶ ἐρυθρῖνος (παλαιόν).
φέρτε, ἀντὶ φέρετε, ἐνέγκατε (Ὅμηρος).
σωπάω, ἀντὶ σιωπῶ (Πίνδαρος).
σεκούριον, τό, σημερινὸν τσεκούρι (Διοκλητ. Ἔδ.).
κουμᾶσι· τὸ τῶν ὀρνίθων οἴκημα (Ἡσύχ.).
κούνουπες· ἀντὶ κώνωπες (Ἡσύχ.).
ἰσάζω = διευθετῶ, τὸ σημερινὸν σιάζω, προστακτ. σιάχτο, σιάχτε (παλ.).
κλάριοι, ἀντὶ κλάδοι (Ἡσύχ.), σήμερον κλαριά.
κοβαλεύω = μεταφέρω, τὸ σημ. κουβαλάω-ῶ, (POxy, I μ.Χ.). κουβαλέω (Ἀποφθ. Πατ.).
παξαμᾶς, ὁ, ὁ δίπυρος ἄρτος, παξιμάδι (Παλλάδ. Λαυσ.) καὶ παξαμάτιον (Κασσιανὸς) καὶ παξιμάδιον (Λέων Τακτ.).
παπαδία, ἡ, ἡ παπαδιὰ τῆς σήμερον, (Ἰω. Νηστ.).
σκάλα, ἡ, κλῖμαξ (Πολυδ.).
σκνιπός, ὁ, ἀντὶ τυφλός, μύωψ, σημερ. σκνῖπα στὸ μεθύσι.
σοῦβλα καὶ σουβλίζω, ὡς καὶ σήμερον (Σουΐδας).
ἀπίαστος, ὡς καὶ σήμερον ἄπιαστος (Ἡσύχιος).
ἄρμενα, τά, τοῦ πλοίου, ὡς καὶ σήμερον (Ἡσίοδος).
ρογός, ὁ, σιταποθήκη (Σικελ.), σήμερον διαμέρισμα οἰκιακῆς ἀποθήκης (Ἐπίχαρμος).
κολέντερον, τὸ σημερινὸν κωλάντερο (Γλωσσάρ. - C. Gl. Lat).
κουβαρίζω, τὸ σημ. κουβαριάζω (ἀρχ. Σχόλ. Θεοκρ.).
κουνίον, τό, ἡ σημ. κούνια (ἀρχ. Σχόλ. Καλλιμ.).
κουρεύομαι, ἀντὶ κείρομαι (Ἰουστιν. Νεαρ.).
κτενᾶς, ὁ, ὡς σήμερον (ΜΑΜΑ).
στραβοπόδης, ὁ, ὡς σήμερον (Ἡρωδιαν.).
πολυπόδης, ὁ, ἀντὶ πολύπους (Γρηγ. Ναζ.).
στραβός, ὁ σημερ. ἀλλοίθωρος (Γαληνός).
συγχαρ(ε)ίκια (ἐνν. δῶρα) ἐξ ἧς ἡ σημερ. λέξις τὰ σ. (Θεοφάν.).
(συν)αναδεύω = ἀναμιγνύω ὑφάσματα πρὸς διαβροχὴν (Θεόφρ.), περίπου ὡς σήμερον.
σύνεργον, ἀντὶ ἐργαλεῖον, ὡς σήμερον τὰ σύνεργα, (POxy. Γ΄ μ.Χ.).
εἰσοδιάζω, εἰσπράττω, εἰσοδεύω σήμερον (Π.Δ.).
ἐκλιστράω ἀντὶ ὀλισθαίνω, σημερ. γλιστράω (Εὐστάθ.).
συνεστιάζω, ἀντὶ συνεστιάω (BSA, Β΄ μ.Χ.).
σφογγίζω ἀντὶ σπογγίζω (Νεῖλος).
ὑπομνίζω ἀντὶ ὑπομιμνήσκω (Εὐχολόγ.).
μάϊμα· τῶν ὀρνίθων ἡ κοιλία, ἡ σημερ. μάμα (Ἡσύχ.).
μακάρι, ἀντὶ εἴθε (Σουΐδ. ἐν λ. αἴθε), ὡς σήμερον.

τριχία, ἡ, ἡ σημερινὴ τριχιὰ (Πάπυρος Α' μ.Χ.).
ἀπάνωθεν, ἀντὶ ἐπ - (ἡ ἰδία πρὸς τὴν σημερ. παρέκκλισιν, Βυζ.).
ἄρτια, ἀντὶ ἀρτίως (Γλωσσ.).
ἐγκρύβω, ἀντὶ ἐγκρύπτω (Διόδ. Σικ.) καὶ ἐγκρύφω (Νόνν.).
ἀπότε, ἀντὶ ἀφ' οὗ χρόνου, ἀπὸ ὅτε (Χρον. Πασχ.).
ἀπότριμμον ἀντὶ ἀποτετριμμένον ἱμάτιον (Ἰω. Χρυσ.).
ἀπρεπόντως δηλ. ἀναρμόστως (Ἀναστ. Σιν. Ζ' μ.Χ.).
ἀπροσεξέω, ἀντὶ ἀπροσεκτῶ (Νεῖλ., Ε' μ.Χ.).
ἀπροσπάσχω = δὲν πασχίζω, δὲν προσπαθῶ (Θεόδ. Στουδ. Θ' μ.Χ.).
ἀπωσιωμένος ἀντὶ ἀφωσιωμένος (Μ. Βασίλ.).
ἀργυραμοιβέω = ἀσκῶ ἔργον ἀργυραμοιβοῦ (Ἰω. Χρυσ.).
ἀργυροπῶλος ἀντὶ ἀργυροπώλης (Σωζόμ. Σαλαμ. Ε' μ.Χ.).
ἀριστότεχνος ἀντὶ ἀριστοτέχνης (Καισάρ. Ναζ. Δ' μ.Χ.).
ἀρνησοθεῖα ἀντὶ ἀρνησιθεῖα (Χρον. Πασχ.).
ἐσχαρίδες· ἃς νῦν ἀρούλας καλοῦσιν· ἐπιτευτικώτερον δέ, τὰ κατζία οὕτω νῦν καλούμενα, λέγειν. (αἱ ἄρουλαι καὶ τὰ κατζία (=πύραυνα, μαγκάλια) εἶναι ἡ δημοτικὴ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως).
ἀρωγέω, ἀντὶ ἀρήγω (Δίδυμ. Ἀλ., Δ' μ.Χ.).
ἀσθενάριος = ὁ ψευδασθενὴς (Ἐφραίμ. Δ' μ.Χ.).
ἀσπρότης ἀντὶ λευκότης (Ἀναστ. Σιν., Ζ' μ.Χ.).
ἀσπροφορέω ὡς καὶ σημ. (Ἰω. Μόσχ., Ζ' μ.Χ.).
ἀσυνέζωστος = ἄζωστος (Ὠριγ., Γ' μ.Χ.).
αὐθάδιος ἀντὶ αὐθάδης (P. Lond.) πρβλ. «μὴν εἶσαι αὐθάδιος Γιῶργο» τοῦ Καραγκιόζη.
αὐτακούω = γίνομαι αὐτήκοος (Γρηγ. Νύσσης).
ζυγιάζω ἀντὶ ζυγίζω (Ἀπόκρ. Διαθ. Ἀβρ. Α', Β' μ.Χ.).
ἡγεμόνισσα ἀντὶ ἡγεμονὶς (Ἰω. Χρυσ.).
κακοπόδινος = ὁ φέρων κακὴν τύχην, «κακοποδιὰν» (Μᾶρκ. Διάκ. Ε' μ.Χ.).
πενθεράς, ἡ, τῆς πενθεράδος ἀντὶ πενθερὰ (ΜΑΜΑ).
θεολάμπω, ἀντὶ θεολαμπέω (Ἰω. Δαμασκ.).
θριαμβεία, ἡ, ἀντὶ θρίαμβος (Αὐτοκράτωρ Κωνστ. παρ' Εὐσ.) καὶ θριάμβευσις (Ὠριγ.).
θυγατρίδης, ὁ, ἀντὶ θυγατριδοῦς (Θεοφ. Χρονογρ. Θ' μ.Χ.).
θυμέομαι, τὸ θυμώνω σήμερον, ἀντὶ ὀργίζομαι, α' μαρτυρία (Νεμέσ. Ἐμεσ. Δ' μ.Χ.).
κούτουλος, ὡς τὸ σημ. αὐτὸς ποὺ κουτουλάει, νυστάζει (Βαρθ. Ἐδεσ. Θ' μ.Χ.).
κουτζός, καὶ κουτζαίνομαι, ὁ χωλὸς καὶ χωλαίνων (Νομοκάνων).
κούρταλον, ἀντὶ κρόταλον, πρβλ. κουρταλεῖ ταῖς θύραις, τοῦ Σολωμοῦ Ἀπόκρυφ. Θρησκ. κείμ.).
κουκίον = τὸ κουκί, κύαμος (Ὑποτύπ. Στουδίου).
κουβάρι(ο)ν, ὡς καὶ σήμερον (Καλλίν. Ε' μ.Χ.).
κότζιον ἀντὶ ἀστράγαλος (πρβλ. τὸν ποδαστράγαλό της), τὸ σημ. κότσι (Μελέτ. Μον. Θ' μ.Χ.).
κονδάπτω, τὸ σημερινὸν σκοντάφτω (Ἰω. Μαλ. ς' μ.Χ.).
κομήτισσα, θηλ. τοῦ κόμης (Νεῖλ.).

καθερίζω ἀντὶ καθαρίζω (Ἀπόκρυφ. προφ.).
καταακρυαίνω (τι) ἀντὶ ψύχω, κρυώνω τι (Εὐσέβ. Ἀλ. Ε΄ μ.Χ.).
καταμέσοθεν ἀντὶ κατὰ τὸ μέσον (Κοσμ. Ἰνδικ.).
κατακράτως ἀντὶ κατὰ κράτος (Ἀνδρ. Κρήτ.).
καταπετάζω ἀντὶ καταπετάννυμι (Ἰσιδ. Πηλουσ. Ε΄ μ.Χ.).
καταπιμπράω ἀντὶ καταπίμπρημι (Βασίλ.).
κέρατον, τό, ἀντὶ κέρας (Γρηγ. Α΄ Πάπ. Ζ΄ μ.Χ.).
κλεψία, ἡ, ἀντὶ κλοπή, σημ. κλεψιὰ (Ἰω. Χρυσ.).
κλεψοσύνη, ἡ ἀντὶ κλεπτοσύνη (Λεόντ. Νεαπ. Ζ΄ μ.Χ.).
κληρονομίζω, ἀντὶ κληρονομέω (Κύριλλ.).
κομβώνω ἀντὶ κομβόω, τὸ σημ. κουμπώνω (Θεοφ. Ὁμολ. Θ΄ μ.Χ.).
ἱεροθύω ἀντὶ ἱεροθυτέω (Μεγ. Βασίλ.).
ἱκανέω ἀντὶ ἐπαρκῶ, εἶμαι ἱκανὸς (Θεόδ. Στουδ.).
ἰσία, ἡ, ἀντὶ ἰσότης (Ἀθανάσιος).
ἰσοδύναμαι ἀντὶ ἰσοδυναμέω (Ἡσύχ. Ἱεροσ. Ε΄ μ.Χ.).
κάμακος, ὁ, ἀντὶ κάμαξ (Φιλοστόργιος Ε΄ μ.Χ.).
συναντίζω ἀντὶ συναντῶ (Ἀκύλας, Ἑρμ. Π. Δ.) καὶ συνάντισμα (αὐτ.).
ἰμπεράτωρ, ὁ, ἀντὶ αὐτοκράτωρ (Χρον. Πασχ.).
ἰνβεντάριον, τό, ἀντὶ κατάλογος (Ἀθαν. Σχολαστ. ς΄ μ.Χ.).
ἰλλούστριος ἀντὶ ἔνδοξος, ἐπιφανὴς (Κύριλλ. Σκυθ. ς΄ μ.Χ.).
ἰνδέβιτος ἀντὶ ἀνεπίτρεπτος (ὁ ἱερὸς Φώτιος).
ἰντρόϊτον, τό, ἀντὶ εἴσοδος (εἰς τὸν ναόν) (Ἀποστολ. Διατ.).
ἐξενδύομαι ἀντὶ ἐκδύομαι, σημ. ξεντένομαι (Ἀπόκρυφ. θρησκ. κείμ.).
ἐξέπροσεν δηλ. ἐξέσπρωξε, ἀπώθησε (Ἀπόκρυφ.).
ἐξολοθρεύσιον, τό, ἀντὶ ἐξολόθρευσις (Ἀπόκρυφ.).
ἐξυπολύω (τινά), ἐκβάλλω τὰ ὑποδήματά τινος, (Γρηγ. Μέγ. Πάπας).
ἐξώπορτα, ἡ, ὡς καὶ σήμερον (Εὐχολόγ.).
ἐχόμενα ἐπίρρ. ἀντὶ ἐχομένως, ἐν συνεχείᾳ, πλησίον (P. Petrie Γ΄ π.Χ., Π.Δ.). Ἡ ἀρχαιοτέρα μορφὴ τῶν -ως ἐπιρρ. εἰς α, ὡς πρόθυμα, καλά, καὶ τὰ δημο-λόγια: αὐτότελα κλπ.
ἐπικρεμνάω, ἀντὶ ἐπικρεμάννυμι, ἐπικρέμαμαι (Ἰω. Χρυσ.).
ἐπιτελίζω ἀντὶ ἐπιτελέω (IG Rom.).
ἐργωδία, ἡ, ἀντὶ τὸ ἐργῶδες τοῦ Ἀριστ. (ὡς τὸ θηριωδία /θηριῶδες), (Γρηγ. Νύσσ.).
ἐρίθηλος, ἐπίθ. ἀντὶ ἐριθηλὴς τοῦ Ὁμήρου (Χρησμ. Συβιλλ.).
ἐρικτήμων, ἐπίθ. ἀντὶ ἐρικτέανος τοῦ Ὀππ. (Γρηγ. Ναζ.).
ἑτερογνωμία, ἡ, ἀντὶ ἑτερογνωμοσύνη τοῦ Ἰωσήπου (Στέφ. Διάκ.).
εὔανθος, ἐπίθ., ἀντὶ εὐανθὴς τοῦ Θεόγνιδος (Κοιρανίδες).
εὔγαλε, προστ., ἀντὶ ἔκβαλε, σήμ. βγάλε, βγάλτε (Ἰω. Μόσχ.).
εὐεργέτισσα, ἡ, ἀντὶ εὐεργέτις τοῦ Εὐρ. (παλαιὸν Σχόλ.).
εὔχρωτος, ἐπίθ. ἀντὶ εὔχρως ἢ εὔχρους τοῦ Ἀριστοφ. (Ἀπόκρυφ.).
πελεκᾶς, ὁ, γεν. τοῦ πελεκᾶτος, ὡς καὶ σήμ. (Ὄστρακ. Α΄ π.Χ.).
πενῆντα, ἀντὶ πεντήκοντα (CIL).
πευκώδης, ἐπίθ., ἀντὶ πευκήεις τοῦ Ὁμ. καὶ Τραγ. (ἐπιγρ. Β΄ π.Χ.).
πλέκτρα, ἡ, = κομμώτρια (ἐμπλέκτρια Ἐτ. Μ.). (Ἡσύχ.).
πληγόω = πλήττω τινὰ πληγαῖς μεγάλαις (Σχόλ. Λυκόφρ.).
πολυτίμιος, ἐπίθ. ἀντὶ πολὺ τιμώμενος (ἐπιγ. Γ΄ μ.Χ.).
πορτᾶς, ὁ, θυρωρὸς (P. Oxy. Γ΄ μ.Χ.).

ἅ ρ π α γ ὸ ς, ἐπίθ. = ἁρπακτικός, (Σοφ. Ἀπ. Ε' π.Χ.), = λῃστής (P. Masp. δ, μ.Χ.).
ἀ ρ τ υ μ α τ ᾶ ς, ὁ, = παντοπώλης, πληθ. ἀ ρ τ υ μ α τ ᾶ δ ε ς, οἱ, (BGU, Γ' μ.Χ.).
β ά μ β α λ α· χ ε ι μ ε ρ ι ν ὰ ι μ ά τ ι α (Ἡσύχ.). Σημερ. ἐπῆρε τὰ μπάμπαλά του.
β α ν ι ά τ ω ρ, ὁ, σημ. μπανιέρης (Πάπ. ς' μ.Χ.).
β α τ έ λ λ α, ἡ = λοπάς, λεκάνη, σημ. παδέλα, πιατέλα.
β ο υ σ τ ά ν η· βοοστασία (Ἡσύχ.), τὸ σημ. στάνη.
β ο ῦ φ ο ς, ὁ, ἀντὶ βύας, σημ. μποῦφος (Κοιραν.).
β ρ ά κ α ι, αἱ, = ὡς καὶ σήμ. (Διόδ. Σικ.), β ρ ά κ ε ς (Ἡσύχ.), β ρ ά κ ι α (Σχόλ. Ἀριστοφ.).
β υ ζ ά σ τ ρ ι α, ἡ, γλῶσσα τοῦ τ ί τ θ η (Ψ-Ἡρωδιαν.).
β ύ τ α ν α, (τά)· κόνδυλοι (Ἡσύχ.). Τὰ σημερινὰ ὕτανα.
π η γ ά δ ι ο ν, τό, ὡς καὶ σήμ. (Ἰω. Μόσχ.).
π α ό ν ι ο ς, ἐπίθ., = παγώνιος, τοῦ ταῶ (Ἔδ. Διοκλ.).
π α ν ε ύ δ α ι μ ο ς, ἐπίθ., ἀντὶ πανευδαίμων (Ἰω. Δαμασκ. Η' μ.Χ.).
π α ν τ α λ η θ ι ν ό ς, ἐπίθ. ἀντὶ πανταλήθης (Διάδ. Φωτ. Ε' μ.Χ.).
π α ν ω φ έ λ ι μ ο ς, ἐπίθ., ἀντὶ πανωφελὴς (Μακάρ. Αἰγ. Δ' μ.Χ.).
π ε π ό ν ι ο ν, τό, ὡς καὶ σήμ. (πέπων) (P. Ryl. Δ' μ.Χ.).
δ ι α π ε τ ά ζ ω, ἀντὶ διαπετάννυμι (ἁπλώνω) (Καισάρ. Ναζ. Δ' μ.Χ.).
δ ι α χ ύ ν ω ἀντὶ διαχέω (Ἀθανάσ.).
δ ι α φ α ύ ω καὶ δ ι α φ ά ω ἀντὶ δ ι α φ α ύ σ κ ω (Θεοφ. Χρον.).
δ ι ε υ θ υ ν τ ὴ ς ἀντὶ δ ι ε υ θ υ ν τ ὴ ρ (Οὐέτ. Οὐάλ. Β' μ.Χ.).
δ ο κ ά ρ ι ο ν, ἀντὶ δοκίς, σημ. δοκάρι (P. Lond. Ζ' μ.Χ.).
δ ι χ ά λ α, ἡ, ἀντὶ διχήλη (ἡ γωνία τῶν σκελῶν) (Ἱπποκρ.).
δ ρ ύ ψ ε λ ο ν, τό, = ἀποτριβόμενος φλοιὸς δένδρου (Ἐτ. Μ.), δ ρ ύ ψ α λ α, τὰ (Ἡσύχ.), σημ. τρίψ(ι)αλα.
δ ύ σ τ υ χ ο ς, ἐπίθ., ἀντὶ δυστυχὴς (Ἀποκρυφ.).
π ε δ ο υ κ λ ό ω [πέδικλον], σημ. πεδουκλώνω (Βαρθολ. Ἔδ.).
π ο υ λ λ ί ο ν, τ ό, πτηνὸν (SB, βυζαντινῆς ἐποχῆς).
π ε δ ι ά δ ο ν, τ ό, ἀντὶ πεδιάς, ἡ, (ἐν τοῖς πεδιάδοις τῆς κώμης, P. Masp. ς' μ.Χ.).
ὀ γ δ ο ῆ ν τ α, ἀντὶ ὀ γ δ ο ή κ ο ν τ α (CI Jud.).
ὀ γ κ α ρ ί ζ ω, ἀντὶ ὀγκάομαι, σημερ. γκαρίζω (Ἀκύλ. Β' μ.Χ.).
ο ἰ κ ο κ υ ρ ό ς, pater familias (Νομοκάνων Γ' μ.Χ.).
ὀ ψ ί κ ι ο ν, τό, ἀκολουθία, λιτανεία, obsequium (Ἀπόκρυφ.), πρβλ. σημερ. «ψίκι».
π α κ ι ά λ ι ο ν, τό, = φακιόλι, βαγιόλι, πετσέτα (P. Masp. Ε' μ.Χ.).
μ α ν δ ή λ η, ἡ = προσόψιον (SB, Πολυδεύκης). Καὶ μ α ν δ ύ λ ι ο ν, τ ό, πρὸς ἐπικάλυψιν μοναχῶν (Ἀπόκρυφ. Γ' μ.Χ.).
μ ε λ ε τ α ί ν ω, ἀντὶ μελετῶ, φροντίζω περί τινος (Ἐπιγρ. Ἄργους Δ' μ.Χ.).
μ α ν ί κ ι α, τ ά, ὡς καὶ νῦν (Ἀνών. εἰς Ρητ.).
π ρ ο σ ε ρ π ύ ζ ω, ἀντὶ προσέρπω (Γρηγ. Ναζ.).
π ρ ο σ ε γ γ ι ά ζ ω, ἀντὶ προσεγγίζω (Διόδ. Ταρσεὺς Δ' μ.Χ.).
π ρ ώ θ ω ἀντὶ προωθῶ (Στέφ. Διάκ.), ἐξ οὗ τὸ σημ. σπρώχνω.
π τ ε ρ ν ι σ τ ή ρ α, ἡ, ἀντὶ πτερνιστὴρ (Γρηγ. Α' Πάπας, Ζ' μ.Χ.).
π υ ρ ε σ τ ί α, ἡ, = ἡ ἑστία ἔνθα τὸ πῦρ (P. Masp. ς' μ.Χ.), ἐξ οὗ τὸ σημ. πυροστιά.

σφογγᾶτον, τό, = ἡ σημερινὴ ὀμελέττα ('Απόκρυφ.), τὸ ΝΕ σφουγγᾶτο.
ὑφάντρα, ἡ, ἀντὶ ὑφάντρια (Πάπ. Α' π.Χ.).
ὑψηλόφρονος, ἐπίθ. ἀντὶ ὑψηλόφρων (P. Mag. Lond).
φιλοκάλιον, τό, = scopa (Gloss), σκοῦπα· ἐξ οὗ τὸ ΝΕ φροκαλίζω, τὰ φρόκαλα (σκουπίδια).
φιλοσπεύδω, ἀντὶ φιλοσπουδέω ('Απόκρυφ.).
φορτώνω, ἀντὶ φορτόω ('Απόκρυφ.).
φυρόχρωμος, ἐπίθ. ἀντὶ πυρρόχρους (P. Baden Β' μ.Χ.), ἐξ οὗ φυρογένης = πυρρόχρους τὸ γένειον.
φυτοκομίζω ἀντὶ φυτοκομέω ('Αρέθας Θ' μ.Χ.).
φωνάζω ἀντὶ φωνέω (Βαρθολ. 'Εδ.).

Β'. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

'Εκ τῆς περιωρισμένης αὐτῆς ἐπισκοπήσεως τοῦ γλωσσικοῦ ὀργάνου τοῦ ἔθνους μας δίδεται εἰκὼν τῆς ροῆς του διὰ μέσου τοῦ χρόνου, δηλαδὴ τῆς φυσιολογικῆς του ἐξελίξεως διὰ τῆς παραθέσεως συγκεκριμένων δειγμάτων τῆς ροῆς. 'Επισημαίνομεν μερικοὺς σταθμοὺς τῆς πορείας του. Πρὸ τοῦ 1200 π.Χ. αἱ πινακίδες τῆς Κνωσσοῦ, Πύλου κλπ. διὰ τῆς συλλαβικῆς γραφῆς των δηλοῦν μόνον ὅτι ἡ γλῶσσα ἔχει χαρακτῆρα ἑλληνικόν. Μετὰ ταῦτα ὁ Ὅμηρος τὴν διαμορφώνει μὲ κύριον χαρακτῆρα τὸν κυριαρχοῦντα εἰς τὰς ἰωνικὰς πόλεις, ποὺ εἶχεν ἱδρύσει μὲ τὸν ἀποικισμόν του ἐξ 'Αθηνῶν ὁ υἱὸς τοῦ Κόδρου Νηλεύς. Μέχρι τοῦ Μεγάλου 'Αλεξάνδρου εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις κράτη ἡ γλῶσσα εἶναι διαλεκτικὴ μὲ συνδετικὸν κρίκον τὰς ρίζας τῶν λέξεων ἡ δὲ ἐπικρατοῦσα εἰς τὴν 'Αττικὴν διὰ τὴν κρατικὴν καὶ πνευματικὴν δραστηριότητα, γλῶσσα τῶν 'Αθηνῶν, ἡ ἀρχικῶς ἰωνική, ἐξελίσσεται διὰ τῶν μεγάλων ποιητῶν καὶ συγγραφέων εἰς καθαρῶς ἀττικὴν μορφὴν συμπληρωθεῖσαν εἰς τελειότητα κυρίως διὰ τῶν ἐπιφανῶν ρητόρων της. 'Εξω ἀπὸ τὴν 'Αττικήν, κάθε διαμέρισμα τῆς 'Ελλάδος εἶχε τὴν ἰδικήν του διάλεκτον μὲ φοβερὰς διαφορὰς λέξεων καὶ τύπων, Θεσσαλοί, Λάκωνες, Λοκροί, Μεσσήνιοι, 'Ηλεῖοι, 'Ακαρνᾶνες, Λέσβιοι, κλπ. Μὲ τὴν περίοδον τοῦ 'Αλεξάνδρου ἐπέρχεται παγκόσμιος ἐπανάστασις. Καταργοῦνται ὅλα τὰ Κράτη-πόλεις, ὑπάρχει ἕνα κράτος ἀπὸ 'Ινδιῶν καὶ Κασπίας καὶ ἀπὸ Σουδὰν καὶ Σικελίας μέχρι 'Ηπείρου καὶ 'Αζοφικῆς θαλάσσης. Καταργοῦνται τὰ σύνορα, ἀνοίγουν ὅλοι οἱ δρόμοι διὰ τὸ ἐμπόριον, ἕνα νόμισμα παγκόσμιον, μία γλῶσσα συνεννοήσεως, ἡ γλῶσσα ἡ ἐπίσημος τοῦ κράτους καὶ τοῦ σχολείου τῶν Μακεδόνων, ἡ γλῶσσα ποὺ ἐδίδασκεν ὁ ἐνδοξότερος Μακεδὼν καὶ παγκόσμιος διδάσκαλος 'Αριστοτέλης, εἰς τὸν ἐνδοξότερον μαθητὴν τῶν αἰώνων, τὸν Αλέξανδρον, ἡ γλῶσσα ἡ 'Αττική. Αἱ ἐπαρχίαι τῆς 'Ελλάδος ἐξακολουθοῦν εἰς τὸ κράτος των ἑκάστη νὰ μεταχειρίζεται τὴν διάλεκτόν της, ὅμως εἰς τὸ κυρίαρχον κράτος, εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὰς πάσης φύσεως ἐξωτερικὰς σχέσεις πρὸς τὰ ἄλλα διαμερίσματα τοῦ ἀπεράντου 'Αλεξανδρινοῦ κράτους ὑποχρεοῦνται ὅλοι νὰ μεταχειρίζωνται τὴν ἀττικὴν μακεδονικὴν γλῶσσαν, ἡ ὁποία διὰ τοῦτο καὶ ἐκλήθη κοινή, δηλαδὴ διεθνής, ἡ ἀττική, ὄχι κάποια ἄλλη νέα, ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὰς τοπικὰς διαλεκτικάς. Εἰς τὸν νέον αὐτὸν κόσμον τὸν ἑνιαῖον, ὁ ὁποῖος κατετμήθη εἰς τὰ κράτη τῶν ἐπιγόνων, ἔχει γίνει μία τεραστία ἀλλαγή. 'Ο 'Αλέξανδρος κατήργησε τὴν διαφορὰν ἕλληνες - βάρβαροι, ὅπως μᾶς τὸ λέγει ὁ 'Ερατοσθένης μέσῳ τοῦ Στράβωνος. Ὅσοι μὲ τὰ σχολεῖα τῶν νέων πόλων καὶ τῶν παλαιῶν ἔμαθαν τὰ ἑλληνικά, Σῦροι, Πέρσαι, 'Εβραῖοι, Ἄραβες, Αἰγύπτιοι, μετέχουν τῆς παιδείας τῶν 'Ελλήνων, εἶναι πλήρεις Ἕλληνες, ἀσχέτως ἂν εἶναι μελαψοί, μαῦροι ἢ ἔχουν μὴ ἑλληνικὰ χαρακτηριστικά. 'Ο νέος

αὐτὸς κόσμος ἐκλήθη ἀπὸ τὸν Droysen ἑλληνιστικός, διότι κυριαρχεῖται ἀπὸ τοὺς ἑλληνιστάς, δηλαδὴ τοὺς ἀλλογενεῖς, τοὺς λόγῳ παιδείας χαρακτηριζομένους Ἕλληνας (Λουκιανός, Ὠριγένης, Χρυσόστομος καὶ πάντες σχεδὸν οἱ Πατέρες). Ἡ ἀττικὴ γλῶσσα ὡς κοινή, ὄργανον τοῦ πνεύματος, ἀνθεῖ εἰς τὴν πλουσίαν Αἴγυπτον, τὴν Ἀνατολήν, τὰς ἀποικίας. Τὸ 90% τῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων γράφεται ἔξω τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπὸ μὴ Ἑλλήνων τὸ γένος κατὰ μέγιστον μέρος. Εἰ; τὴν Ἑλλαδικὴν περιοχὴν ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὰς σχολὰς τῶν ὁποίων μετέβαινον πρὸς μετεκπαίδευσιν οἱ φιλομαθεῖς τῆς Μεσογείου, ἐπικρατεῖ νεκρικὴ σιγὴ πνεύματος. Οὐδεὶς συγγραφεύς, οὐδὲν σύγγραμμα, ἢ ἐλάχιστα. Ἡ Ἑλληνικὴ ἀττικὴ κοινή, ποὺ τὴν χειρίζονται μὴ ἕλληνες, ἀλλάζει μορφὴν διὰ τῶν συγγραμμάτων τῶν μὴ Ἑλλήνων πατέρων. Τὸ ἱεροθυτέω ὁ Μ. Βασίλειος τὸ κάμνει ἱεροθύω (ἕνας Ἕλλην δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε). Τὸ συναντάω τὸ μεταποιεῖ εἰς συναντίζω ὁ Ἀκύλας, τὸ ὑπομιμνήσκω εἰς ὑπομνίζω τὸ Εὐχολόγιον, τὸ ἀπροσεκτῶ εἰς ἀπροσεξὲω ὁ Νεῖλος, τὸ θεολαμπέω εἰς θεολάμπω, ὁ Ἰω. Δαμασκηνός. Οἱ πατέρες δημιουργοῦν νέας λέξεις, π.χ. ἐπιρρήματα ἐκ μετοχῶν, ὡς ἠλλαττωμένως, ἠκριβωμένως, ἠθροισμένως, ἠπατημένως, ἠπειγμένως, ἠρτημένως, ἠσθημένως. Νέα ρήματα· ἐνοικιάζω, ἐξαχνίζω, ἐξελαφρύνω, ἐξαπολύω. Νέα ὀνόματα ἐπαγγελμάτων· πελεκᾶς, πορτᾶς, κλουβᾶς, ἀρματοῦρα (στρατιώτης), ἀσκητοῦρα (μοναχός), κτενᾶς, κλειδᾶς, κεραμιδᾶς, κανναβᾶς, κοπιδᾶς, κυκινᾶς.

Μετατρέπουν τὰς λέξεις χάριν ἁπλοποιήσεως. Τὸ ἑκατόχγειρ τοῦ τοῦ Πινδάρου, γίνεται ἑκατοντάχειρ ἀπὸ τὸν Πλούταρχον, καὶ ἑκατοντάχειρος ἀπὸ τὸν Ἀθανάσιον. Τὸ ἑκατονταπλασίων τοῦ Ξενοφῶντος, γίνεται ἑκατονταπλάσιος ἀπὸ τὸν Σιμπλίκιον. Τὸ ἑκατόμπεδον τῆς προκλασσικῆς Ἀκροπόλεως γίνεται ἑκατοντάπεδον ἀπὸ τὸν Ἰουλιανόν. Τὸ διευθυντὴρ τῶν Ἀττικῶν ἔγινε διευθυντὴς ὀπὸ τὸν Βέττιον Βάλεντα τὸ ἐξώθυρα ἔγινε ἐξώπορτα. Φυσικὰ ὑπῆρξαν καὶ μαρτυρίαι τάσεως πρὸς λογιοποίησιν. Τὸ σύζυγος εἰς σύζυξ, τὸ ἱερόφωνος εἰς ἱερόφων, τὸ ἀρχισατράπης, εἰς ἀρχισάτραψ, τὸ Καππαδόκης εἰς Καππάδοξ, ἀρχιδιάκων, πίθηξ, ηρβλ. καὶ τὰ σημερινὰ εὔζων, ἡμίων κ.ἄ. ἡ πενθεράς, τῆς πενθεράδος.

Αἱ ἀποκλίσεις αὐταὶ τοῦ λόγου εἰς τὸ στόμα τῶν Ἀνατολιτῶν παίρνουν τὴν μορφὴν παραμορφώσεως, διότι αὐτοὶ δὲν ἔχουν ἔμφυτον τὸ γλωσσικὸν αἴσθημα, τῆς γλωσσικῆς δομῆς ποὺ ἔχουν οἱ ἐκ γενετῆς Ἕλληνες. Ἰδοὺ παραδείγματα ἀποκλίσεων ἀπὸ ἓν ἀπόκρυφον Εὐαγγέλιον τοῦ τέλους τοῦ Γ΄αἰ. μ.Χ.

Ἤλθοσαν, προσήλθωσαν, ἀπήλθωσαν (ἀντὶ ἦλθον κλπ.).
ἀναπαῆναι (ἀντὶ ἀναπαυθῆναι). παραλάβαι (ἀπαρ. παραλαβεῖν).
γενάμενος (γενόμενος). ἐραυνήσω (ἐρευνήσω).
ἐφόνευται (πεφόνευται). ἀντιεῖπεν (ἀντεῖπεν). ὀπήλθασιν (ἀπῆλθον).
συλήμψῃ (συλλήψῃ). ἠχμαλώτευσε (ἠχμαλώτισε). ἠμεγαλύνθη (ἐμεγαλύνθη).
οὐχ εὕρησαν (εὗρον). ἐποῖσεν (ἐποίησεν).
Τὸ πρόσωπόν σου βλέπω ποτὲ μὲν γελοῦντα (γελῶν) ποτὲ δὲ στυγνάζον.

Εἶναι καταφανὲς ὅτι ὁ βάρβαρος ἀφηγητὴς γράφει τὰ ἑλληνικά, ὅπως οἱ Ἕλληνες μετανάσται ὡμίλουν καὶ ἔγραφον τὰ ἀμερικάνικα παλαιότερον.

Ὡς πρὸς τοὺς Ἑλλαδικούς, ἐκτὸς μόνον τῶν Ἀθηναίων, αὐτοὶ γράφουν εἰς κάθε ἐπαρχίαν τὴν ἰδίαν διάλεκτον, ὅπως τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τῶν Συλλογῶν τῶν Διαλεκτικῶν Ἐπιγραφῶν. Ὀλίγα δείγματα: Λάκωνες: τὸ ἀττικὸν θυλλὶς τὸ γράφουν συλλίρ, τὼ Θεὼ=τὼ σιώ, τὸ παραθυλακὶς=παρσουλακίρ. Θεσσαλοὶ ἐξ ἐπιγραφῆς: Τοῦν Θετταλοῦν (τῶν Θεσσαλῶν). Πεφειράκοντες (ἀντὶ τεθηρακότες). Κρῆτες: σὺκὰν ἀντὶ αὐλὰν (αὐλήν). αὔσος (ἀντὶ ἄλσος). ἐτ τῶν (ἀντὶ ἐκ τῶν). Ἡ ἀντωνυμία ὅδε - τόδε ἀττικῶς, λέγεται ὑπὸ Θεσσαλῶν ὅνε - τόνε, ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων ὁνὶ - τόνί, ὑπὸ τῶν Κυπρίων ὅνυ - τόνυ. Μεσσηνιακοὶ τύποι τῆς δοτικῆς: τοῖς εὐσεβέοις (εὐσεβέσιν), ταῖς δοκιμασθέντοις (τοῖς δοκιμασθεῖσι).

Ἂς σημειωθῇ ὅτι ὁ διαλεκτικὸς λόγος τῶν Ἑλλαδιτῶν Ἑλλήνων μετὰ τὴν παράλληλον μερικὴν χρῆσιν τῆς κοινῆς Ἀττικῆς ἀρχίζει βαθμιαίως νὰ προσαρμόζῃ τοὺς τύπους τῶν ἑκασταχοῦ διαλέκτων πρὸς τοὺς τῆς μεταλλασσομένης ἐπίσης κοινῆς μὲ μακραίωνα διαρκῆ προσαρμογήν. Τοῦτο γίνεται σαφὲς εἰς τὰ πάσης φύσεως γραπτὰ μνημεῖα τῶν διαφόρων ἐποχῶν.

Ἐκ τῶν δειγμάτων τῆς ποικιλίας καταφαίνεται πόσον ὁ ἄνθρωπος τείνει εἰς πολυτυπίαν, ἀκόμη καὶ σήμερον, λ.χ. ἤρχοντο, ἔρχονταν, ἐρχόνταν, ἐρχόντανε, ἐρχόντουσαν, ἐρχόντουσταν. Οὐδένα ἐνοχλεῖ ἡ πολυτυπία καὶ εἶναι δεῖγμα στενότητος ἀντιλήψεως νὰ θέλῃ τις νὰ καταναγκάσῃ τὸν λαὸν εἰς μονότυπον γλῶσσαν, ἄνευ ἐξαιρέσεων, αἵτινες δίδουν πλαστικότητα εἰς τὴν ἔκφρασιν. Ἡ μονοτυπία ὁδηγεῖ εἰς τὴν «ξύλινη γλῶσσα».

Ἐκ τῶν τύπων τῆς πολυτυπίας θὰ γίνουν ἀποδεκτοὶ αὐτοὶ ποὺ τὸ δημόσιον αἴσθημα θὰ ἀποδεχθῇ, οἱ ἄλλοι θὰ ἀχρηστευθοῦν ἀφ' ἑαυτῶν μετά τινα χρόνον. Ὁ Ἡσύχιος πείθει ἀπολύτως περὶ αὐτοῦ. Ἡ ἁρμοδιότης ἀνήκει εἰς τὸν λαὸν καὶ εἰς τὸν χρόνον κατὰ τρόπον σιωπηλόν· δὲν ἀνήκει οὔτε εἰς τὰ ὑπουργικὰ διατάγματα καὶ τὰς ἐγκυκλίους οὔτε εἰς τοὺς «εἰδικοὺς» τῶν ὑπουργικῶν ἐπιτροπῶν. Τὴν ἀπόδειξιν τὴν δίδει ἡ ἐπισκόπησις τῶν καταχωρισθέντων ἀνωτέρω γλωσσικῶν τύπων. Ἐκ τῶν νεολογισμῶν τούτων τὸ κοινὸν αἴσθημα ἐδέχθη τοὺς τύπους: ὁ διευθυντής, ἐνοικιάζω, ἐξαπολύω, ἀποδεδειγμένως κ.ἄ.· ἀπέρριψε τύπους οἷοι οἱ: ὑψηλόφρονος, πανεύδαιμος, μελεταίνω, φιλοσπεύδω, οἰκοκυρός, τὸ πεδιάδον· ἐροποποίησεν ἄλλους, ὡς: βατέλλα (πιατέλλα, παδέλα), βανιάτωρ (μπανιέρης), πακιάλιον (φακιόλι) καὶ ἄλλας ἐδέχθη εἰς τὸν προφορικὸν μόνον λόγον, ὡς κουμᾶσι, μπουκάλι, τρίψαλα, σφουγγᾶτο.

Τὴν καθαρότητα τῆς ἐθνικῆς γλώσσης τὴν διεφύλαξαν τὰ μέλη τὰ ἴδια τῆς κοινότητος, ἀποβάλλοντα διὰ τοῦ κοινοῦ αἰσθήματός των τὰς ξένας (ὀθνείας) λέξεις καὶ ἐκφράσεις ἐξ αἰσθήματος ἐθνικῆς φιλοτιμίας. Τοῦτο κάμνουν δὲ ὅλα τὰ ἔθνη ἐκ τῆς μερίμνης νὰ διαφυλάξουν τὴν ἐθνικήν των ἰδιοτυπίαν, διὰ τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται ὑπερηφάνειαν. Ἀκόμη καὶ οἱ μαῦροι τῆς Ἀφρικῆς, ἐνώπιον τῆς φροντίδος εἰς τοὺς Παγκοσμίους ὀργανισμοὺς νὰ καλλιεργηθοῦν τὰ κλασσικὰ γράμματα ὡς συντελεσταὶ τοῦ ὑπάρχοντος πολιτισμοῦ, προβάλλουν καὶ αὐτοὶ τὴν ἀξίωσιν νὰ συμπεριληφθοῦν καὶ οἱ ἰδικοί των «κλασσικοὶ» μαζὶ μὲ τὸν Ὅμηρον, τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Βεργίλιον.

Εἶναι καταπληκτικὸν καὶ συγκινητικὸν νὰ διαπιστώνῃ κανεὶς τὴν συνέχειαν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὸ στόμα τοῦ ἀγροτικοῦ λαοῦ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μίνωος ἀκόμη. Τὸ σημερινὸν ἐδώδιμον βότανον σκολιάμπρι, εὑρίσκεται εἰς τὰ γλωσσάρια τῶν βυζαντινῶν χρόνων κορίανδρον, εἰς τὸν Ἡσύχιον κορίαμβλον, εἰς τὸν Θεόφραστον κορίαννον εἰς τὴν μυκηναϊκὴν γραμμικὴν γραφὴν ko-ri-an-do-no. Τὰ εἰς τοὺς ποταμοὺς τῆς χώρας συλλεγό-

μενα μικρὰ ψαράκια, αἱ μαινίδες εἶναι λέξις παναρχαία (ἐκ τοῦ μαίνομαι, διότι ἀναπηδοῦν εἰς τὸ ἔδαφος ὅταν ρίπτονται ἐκ τοῦ δικτύου. Ἐπὶ αἰῶνας ἔμεινεν εἰς τὸ στόμα τῶν ἁλιέων ὁ ἐρυθρῖνος μεταβληθεὶς εἰς λυθρῖνι. Ἡ παναρχαία συκομαγὶς ἀνεφάνη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς κατοχῆς ὡς συκομαῖδα (μᾶζα ἀλεσμένων σύκων [μάσσω]. Τὸ Ἡσιόδειον ἀροτρον διετηρήθη ὡς ἀλέτρι ἡ ἀξίνη ὡς ἀξίνα, ἐπίσης ὁ βῶλος ὡς σβῶλος καὶ αὐτούσια τὸ χῶμα καὶ ἡ πέτρα. Πῶς ἔζησαν διὰ μέσου αἰώνων καὶ ἀφανισμῶν αὐταὶ αἱ σπάνιαι λέξεις κορίανδον, συκομαγίς, μαινίδα; Διὸ τὸ λεξιλόγιον τοῦ Ὁμήρου ποὺ ἐκτὸς ὀλίγων λέξεων ὅλαι μένουν εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ δέν γίνεται λόγος. Πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς πολὺ κακόπιστος διὰ νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀδιάσπαστον συνέχειαν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς Ἑλληνικῆς ἀπὸ τῆς μυκηναϊκῆς ἐποχῆς μέχρι σήμερον. Φυσκὰ αἱ ἀλλαγαὶ εἶναι ἀναπόφευκτοι, διότι ὁ ἄνθρωπος ρέπει πρὸς τὰς ἀλλαγὰς καὶ τὴν πολυτυπίαν, ὅμως ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ κοινόν αἴσθημα ὑπέβαλε τὰς ἀλλαγὰς ὑπὸ διαδικασίαν σιωπηρὰν τοῦ κοινοῦ γλωσσικοῦ αἰσθήματος καὶ τὰς ἐπέρασεν ὅλας ἀπὸ τὴν κρησάραν (κρησέραν θὰ τὴν ἔλεγεν ὁ Ἱπποκράτης καὶ κραχιάρα οἱ Ἠλεῖοι). Ἡ κρησάρα φυλάσσεται εἰς τὰ χέρια τοῦ χρόνου. Κανένας ὑπουργὸς Παιδείας καὶ καὶ κανένας κυβερνήτης, εἰς κανένα μέρος τοῦ κόσμου δὲν ἔβαλε ποιὲ εἰς τὸν νοῦν του, νὰ πάρῃ εἰς τὰ χέρια του τὴν κρησάρα τῆς θεοδότου εἰς τὸν ἄνθρωπον ἱκανότητος τοῦ λόγου, ὅπως διεμορφώθη ἀφ' ἑαυτοῦ ὑπὸ μικρῶν καὶ μεγάλων καὶ μεγίστων τέκνων τοῦ ἔθνους, καὶ νὰ ἐκδίδῃ, ὡς οἱ στυγνότεροι δικτάτορες τῶν αἰώνων, διαταγὰς ὡς νέος Μωυσῆς: Καταργηθήτω τὸ νῦ, γράφε πρὸς τὸ κύριο, καταργηθήτω ἡ κατάληξις τῆς γενικῆς -έως, γράφε, τῆς κυβέρνησης, καταργηθήτω ἡ κατάληξις -ων, γράφε ὁ Πλάτωνας, γράφε ἡ ὁσιότητα, ἡ δεσποινίδα, ὁ Ἰούνης καὶ ὁ Ἰούλης.

Ὁ χρόνος συμβουλευόμενος κατὰ τρόπον μυστικὸν τὸ κοινὸν αἴσθημα καὶ ἀδιαφορῶν διὰ τὰ ἑκάστοτε δρώμενα γνωρίζει μόνος του τί θὰ ἀφήσῃ νὰ ἐπιζήσῃ καὶ τί τελικῶς θὰ ἐξαφανισθῇ. Αὐτὸ προκύπτει ἀπὸ τὰ παρατεθέντα ἐδῶ δείγματα τοῦ λόγου.

RÉSUMÉ

On présente ici une collection de mots du dictionnaire grec, dont chacun mot, formé dans une époque du passé, présente une quelque sorte de déviation grammaticale ou une particularité formale vis-à-vis à la forme normale préexistante de la même notion.

En examinant la suite de la survivance de ces formes excentriques ou anormales —symptômes de la mobilité du langage— on constate, que quelques unes de ces formes sont acceptées et survécues dans l'usage jusqu'aujourdhui, d'autres sont écartées et oubliées, quelques unes ont subi une modification de leur déformation initiale et enfin on rencontre quelques unes uniquement dans le langage populaire.

On doit donc conclure, que la procedure de la survivance des mots d' une langue et de leur forme est autonome et spontanée. Par conséquent elle appartient à la juridiction du temps et en aucune manière n'est-elle pas du ressort d'un ministre de l'éducation ou d'une commission de savants.